ГОДИНА XV. На Цетињу, у Недјељу, 2. Марта 1886. БРОЈ 9.

Излази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији »Гл. Црногорца« на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шиљу се уреднишгву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

ЦАРИГРАД, 22 фебруара. Асим-паша, бивши министар иностранијех дјела, умрьо је у Трапезунту.

ПАРИЗ, 22 фебр. Journal des Dèbats јавља да је укинута скоро постављена царинска међа између Румелије и Турске. — „Ажанс Ава“ јавља да је Грчка ријешила позвати још два појаса резерве, пошто је Турска умножила своју војску.

КАНЕА, 22 фебр. Војвода од Единбурга приспио је у судански затон.

ЦАРИГРАД, 24 фебр. Порта је разаслала ноту великијем државама, у којој изјављује да прима измјене за погодбу турско-бугарску те их учиње-не велике државе, те тако, према 17-ом члану берлинског уговора поставља књаза бугарског за ћенералног губернатора Ист. Румелије. Конференцији преставника великијех држава у Цариграду поднијеће се измјене органског устава румелијског. Докле конференција не буде изрекла своју потврду, дотле ће радити у Источној Румелији привремена управа онако како је одређено у погодби турско-бугарској од 21. јануара (2 фебр.) о. г.

ЦАРИГРАД, 25 фебр. Услијед навалиивања Француске наредила је Порта да се привремено укине нова царинска међа између Турске и Источне Румелије; бугарска влада пристала је на то. Већина великијех држава одговорила је повољно на Портину окружницу о погодби турско-бугарској; нема сумње да неће ни остале одговорити мање повољно. Вјероватно је да ће се конференција преставника састати још ове недјеље.

ЛОНДОН, 25 фебр. Гледстон се нахладио те не излази из куће.

ЦАРИГРАД, 28 фебр. Преставник Велике Британије Торнтн предао је Султану своје повјеренице; пријатељски говори те су том приликом говорени нијесу се дотакли положаја. Размирица закупништва дувана с Мисиром поравнана је. Саид-паша извијестио је Фрејсинета да је царинска међа између Турске и Источне Румелије укинута. Конференција ће се састати у суботу; Инглеску ће престављати Хуајт.

НИШ, 28 фебр. Краљ ће сјутра потврдити уговор о миру.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Балканске земље.

„Пестер Лојд“, којега су присне везе с ц. кр. аустро-угарскијем заједничкијем министарством иностранијех дјела познате, примјетио је био на новинске гласе, како је главни смјер путовања Њ. Височанства нашега Господара и Књаза био стварање црногорског паробродског друштва, оправка барске луке и дограђивање новијех путова, и да Црна Гора, по гласу берлинског уговора, у тијем пословима ваља да има на уму одобрење Аустро-Угарске. Но одмах за тијем, у свом броју од сриједе (18 фебр. — 3 марта) допуњује ту своју напомену овијем разлагањем, које као да проистиче из бечког министарства иностранијех дјела:

„У погледу наше примједбе, те је ондан изнијесмо на овоме мјесту о смјеровима Књаза Црне Горе који се тичу грађења новијех путова и оснивање самосталног црногорског бродарског друштва, пишу нам из Беча, да је Црна Гора, истина, обвезана чланом 29 берлинског уговора, погодити се с Аустријом ради права, градити и одржавати пут или жељезницу кроз нове црногорске покрајине, но да нема ни најмање сумње, да ће *Аустро-Угарска сваку такову тежњу Књаза Црне Горе*, претпостављајући да је слободан промет на новијем путовима ујемчен, најбољом вољом свакијем могућијем начином потпомоћи. Што се тиче смјерова да се Црна Гора ослободи од аустро-угарског Лојда и да оснује самосталнo бродарско друштво, и у томе би се тежње Књажеве са стране Аустро-Угарске сасвијем пријатељскијем начином схватиле, јер и ако аустро-угарска монархија помаже новчано предузетак аустро-угарског Лојда и радо признаје велике заслуге тога друштва, ипак то друштво није исто што и царевина, те ова не може сметати, ако се овдје ил' ондје појави нова утакмица томе друштву. Члан 29 берлинског уговора не даје никаквог повода ни разлога, да се аустро-угарској монархији у погледу оснивања самосталног црногорског бродарства она иста права уступе, која јој се дају при грађењу путова и жељезница кроз ново црногорско земљиште. Споменути чланак уступа само полицајни надзор лука и здравља дуж цијелог црногорског приморја Аустро-Угарској и сувише налаже њојзи обвезу, да црногорску трговачку заставу узме под своју консуларну заштиту. У том погледу имало би дакле самостално црногорско бродарско друштво навијек да пази на њеку везу с аустро-угарскијем морскијем властима, с друге стране пак *не може се казати, да је право слободног самоодређења Црне Горе у погледу оснивања самосталног бродарског друштва подложено каквом било ограничењу.*“

—

Из Биограда јављају Н. сл. Преси: Послије закључка мира паредила је влада да се војно спремање обустави. „Црвени Крст“ позвао је своја изасланства натраг. Но наређено разоружање војске извршиће се тек послије ратификације уговора о миру.

Секретар српског и турског изасланика у Букурешту пошли су у Биоград и Цариград с уговором о миру да га поднесу на потврду. Изасланци остају у Букурешту док се они не врну те док се ратификације узајамно не предаду.

Као што јављају Н. сл. Преси, осујећен је смјер владе биоградске и краља да се предобије радикална странка за спојење с напредном или владином. Скуп радикалне странке у Нишу ријешио је да странка нема повода спајати се ни с којом другом. Ни на остала питања краљева није скуп одговорио повољно. С друге стране јављају да је влади невоља тражити свакојако ма какав споразум с радикалима, те ће и послије безуспјешног покушаја наставити преговоре с онијем првацима радикала, који су томе споразуму били вољни и тијем путем се мисли да још има наде њеком успјеху.

„Пол. Кор.“-и јављају из Пловдива: либерална и консервативна странка у Бугарској и у Ист. Румелији некако су се у тишини слизале. У Пловдиву престављају консервативну странку митрополит Гервасије и кмет Димитров, а либералну др. Странски и др. Чомаков. Турско-бугарска погодба није сувише задовољила народ у Ист. Румелији; ипак се може рећи да су сви покушаји остали јалови, који хтједоше тога ради подићи покрет против књаза и владе, особито није пошло за руком подрмати напредну популарност књажеву. Бугарски министар правде Радослав казао је њекој угледној пловдивској особи, да ће обје земље имати заједничку управу, скупштину, судску власт и заједничке трошкове, а то је јако умирило народ.

„Journal de St. Pétersbourg“ пише: „Као да су се све владе у самој ствари сложиле у мишљењу о турско-бугарској погодби. Остаје само још облик прогласа уједињења, било без одређеног рока, било према 17 члану берлинског уговора; да се одреди којим начином ће велике државе изјавити свој пристанак на богодбу. Јер у том погледу жели Порта да се тај пристанак сложи у једном протоколу који би се потписао у конференцији преставника великијх држава у Цариграду, којима је наређено да изведу на чисто тај облик питања“. Но те новине мисле да је ријешено, тек онда одобрити формалну и коначну потврду у конференцији, кад би прегледани органски устав Ист. Румелије једанак могао добити исту потврду.

„Пестер Лојд“ пише о истој ствари, по свој прилици из околине бечког министра иностранијех дјела:

— „Ми бисмо рекли да је вјероватно, да ће се конференција тек онда састати, кад се коначна и формална потврда бугарског уједињења стави на дневни ред. Како се жели да то не буде прије довршене ревизије органског устава за Ист. Румелију, може се предвидјети, да ће дотле проћи не њеколико дана, но недјеља и мјесеца. Тада ће бити задатак те конференције, погодити се о измјенама које буду нужне услијед преображаја прилика у Источној Румелији. Кад се каже, да ће се берлински уговор измијенити само у својим одредбама о Источној Румелији, тијем прије свега као да се хоће Г р ц и м а за времена изда опомена, да се њине тежње неће никако више тицати конференције.“

Из Атине се јавља како владини листови пишу, да досад још није било повода да влада даје оставку. С друге стране пак увјерава се да је Делијан-

---

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

СЛОВО

ЊЕГОВОМ ПРЕОСВЕШТЕНСТВУ
УПОКОЈЕНОМ ВЛАДИЦИ
ПЕТРУ П. ПЕТРОВИЋУ ЊЕГОШУ
СВИЈЕТЛОМ ГОСПОДАРУ ЦРНЕ ГОРЕ И БРДА
о парастосу
који је незаборављеном свом пријатељу држати дао
ЊЕГОВА СВЈЕТЛОСТ
КЊАЗ МИХАИЛ М. ОБРЕНОВИЋ
У Бечу на св. Краља Дечанског 11. Новембра 1851.
држано
Јованом Суботићем.

(Свршетак.)

Св. Петар непрестано бој бијући, оставио је источену државу своме наљеднику. Народ је тако био изијеђен, да нијесу зашто имали ни оно купити, што им је нужно било, да живот сачувају, прах пушчани, него је владика своје архијерејске драгоцјености које куда позалагао био, које је упокојени владика све поискупио. Петар II. оставља њеки вид благостања у Црној Гори, колико се то са голим оним врлетима сложити даје.

„На којим се излежу орлови,
С којим вјечно ратују громови *)

А то је плод његове политике мира с поља, и законог реда унутра у држави. Није чудо дакле, што су га сви у оној истој мјери љубили, у којој су га се и бојали. Лијепо ми је један црногорац љубав народа к владици описао овим ријечима: Кад је Господар из земље куд отишао био, ту се нигдје ни једнога гласка чуло није; а кад се он у своје Горе вратио, онда су се хорила брда од пјесама.

Особито је пак на мир и пријатељство са сусједном Аустријом много држао. Он је врло добро проникнуо, шта велика, изображена Аустрија његовом отачаству бити може, кад политику своју природном свом на Истоку задатку сходно устроји. Велики његов дух предвидио је и незнајући годину 1848; и зато се спрама Аустрије онако владао, како ће се новој аустријској политици на по пута на сусрету наћи. „Цар Аустријски“ вели један списатељ *), „наљедник Мљетака, има за што жељети, да се Црна Гора, ова стијена, о којој се бијесни таласи турски крше, сачува, и да јака остане.“ Зато је владика Петар у покрету год. 1848. у изданој на Бокеље прокламацији као искрени пријатељ Аустрије напрво стао; зато му је и сад на самрти једна од пошљедњих ријечи била: Чувајте мир и пријатељство са Аустријом. —

Пријатељство Русије сачувао је као драгоцјени амапет својих предака, и предаје га цијело и неповријеђено своме наљеднику.

Под овим владатељем раширила је Црна Гора понешто своје границе. Год. 1831. придруже се Црној Гори Кучи; а и Грахово има своје представнике у Црногорском Сенату.

Овако је Петар II. као владатељ дјелао. Али он се појавио и на другом пољу; он се блиста и као велики пјесник српски.

*) М. Ш. 32

*) Kohl Reise nach Montenegro. 161.

Три су већа дјела изашла из пера бесмртног овог пјесника: „Луча Микрокосма“ — „Горски Вијенац;“ — и „Лажни цар Шћепан.“

Прво од ових дјела представља његов сопствени живот у митосу: борбу начела величанства са противницима, борбу закона са самовољом, борбу свјетлости са тамом, борбу сталности са промјенителношћу. Премда пјесник „Луче микрокозма“ несвијест наводећу висину пјесника „Изгубљеног раја,“ с којим се на овом пољу састаје, недостиже; али сваким повлаком свога пјесничког образа показује, да се Мелпомена на њега у колијевци већ пасмијала. Пјесник „Горског Вијенца“ и „Малог Шћепана“ и није могао на пољу алегорије свој прави круг дјелања наћи. Које је перо позвано, да напише „војводу Драшка“, „Вука Мићуновића“, „Вука Мандушића“, „игумана Теодосија“, за кога право вели војвода Драго:

нис одиста дао био оставку, но краљ је није уважио. Ратоборна странка растурује по Атини прогласе, којијема се влади пријети да ће се народ осветити на њој, ако не огласи Турској рат. Ако би влада отступила, вели се да не би могао доћи прелазни кабинет Ракаки-Гривас, јер ђенерао Гривас изјавио је да се никако неће примити владе у друштву с Ракакијем. У посљедње дане би се у опште народ мало утишао, но непрестано превлађују присталице отпора.

Грчка је војска цијела на окупу; што се још креће, то је мање значаја.

Жена инглеског посланика у Атини, Ромонда, писала је у Лондон, како су послије позива другог појаса народне војске скоро све породице позванијех војника остале у гладi и невољи, те моли Инглезе да тијем јадницима притеку у помоћ и да купе милостиње.

„Пол. Кор.“-и јављају из Атине, како су се њеки грчки државници изјавили, да Грчка не може никако распуштати своје војске, но да је сваки манит који би у овијем приликама помишљао на рат с Турском.

Делијанис је, по гласу „Н. сл. Пресе из Атине, прошле суботе на ново поднио оставку; но краљ је опет није уважио, јер неће да сам носи одговорност за разоружање војске. Прошлог уторника оглашена је заповиједь да се крећу два нова позива народне војске.

Бугарска је влада прошлог петка паредила да се војска распусти.

Како Турска и Бугарска хитају да им погодба добије што прије признање Јевроне, види се по томе, какву готовост Порта развија да задовољи жеље сваке велике државе. Тек је француска влада била изјавила да не може пристати на нову царинску међу на граници Румелије, а већ је мога јавити „Journal des Debats“, још у прошлу суботу, да је та царинска међа укинута. Као што се види из нашега горњег брзојава бечког Кор. биро-а, био је парискi лист добро извјештен.

У прошли петак стигао је војвода од Единбурга (зет цара руског) у затон Суду и примио команду над инглескијем бродовима.

Велика Британија.

У ноћној сједници доњег дома у очи прошлог петка образложио је радикалац Лабушер свој предлог за обнову господског дома те изјавио, да се нашљедно законодавство не слаже с начелима преставничке владе. Гледстон побијаше предлог, јер иде предалеко. Сви признају да је потребна обнова господског дома; но укидање начела нашљедности не може се одобрити. Дом посланички не може себи везати руке у будућој расправи тог питања такијем предлогом. Према томе је предлог одбијен.

Њека одлична особа изјавила је да је сасвијем основан глас, по коме је Гледстон наумио поднијести парламенту концем марта своје предлоге о домаћој управи (Home Rule) и откупу земаља у Ирској. Гледстон неће сачекати ни другог читања свог законског предлога, но ће одмах, чим буде предлог положио на сто дома и основно га образложио, распустити парламенат и расписати опште нове изборе. Он хоће, да о таком важном предлогу ријешава особито у том погледу изабрата скупштина, јер онда би сваки отпор господског дома био безуспјешан: а кад не би тако учинио те кад би се господски дом у том питању одупрьо влади и доњем дому, то би тад ипак ваљало расписивати нове изборе, а тијем би се изгубила година дана.

Увјерава се да је вођа Ираца, Парнел, сасвијем пристао на Гледстонов предлог, те је основана нада да би се тијем Ирска коначно умирила и задовољила те престала за навијек једна од највећијех унутрашњијех неприлика Вел. Британије.

С погледом на нове изборе мичу се и конзервативци. Поглавица пређашње владе, лорд Солсбери, говорио је у лондонском Кристалном Двору, а лорд Чорчил у Фри-тред-халу у Манчестеру пред многијем бирачима. Солсбери је увјеравао своје слушаоце да конзервативна странка није никад обрицала Парнеловцима да ће им бити на руци у остварењу њиних жеља. Лорд Чорчил је пред великом гомилом слушалаца устао против Гледстоновијех смјерова и предлагао је да се у Инглеској образује нова политичка странка, „странка јединства (Union party),“ коју би саставили умјерени либерали и нове Торије.

Француска.

Народна скупштина у Паризу ријешила је прошле недјеље питање о прогону чланова бившијех владалачкијех породица или, као што веле радикали, онијех грађана, чије су породице ње кад у Француској владале. Влада г. Фрејсинета одржала је одлучну побједу. Фрејсине је изјавио да је предлог посланика Дипе-а, да се сви потомци краљева и царева францускијех из републике протјерају, и покористан и непробитачан увјеравајући, да ће влада учињети све да се република ујемчи од свијех опасности, против којијех је предлог био поднесен. За тијем се приступило гласању и предлог за непосредно прогонство би одбијен са 335 против 195 гласова, дакле с већином од 140. Послије тога дошао је па ред предлог, да се влада опуномоћи да може прогонити краљевиће кад јој се буде свидјело. Но влада је устала и против тога, јер би то без икакве видне невоље навело на њу још већу одговорност но да се примио први предлог. Скупштина је уважила владине разлоге те је одбила и тај предлог са 333 гласа против 188. На пошљедак се гласало о предлогу, који је и сама влада потпомагала, да скупштина прелази на дневни ред вјерујући и уздајући се у пажњу владе и у њену готовост да ће се служит онијем средствима те их буду прилике захтијевале. Тај се предлог примио великом већином.

Њеке се новине упињу да омаловаже ту побједу француске владе тијем, што наглашују, да влада тај успјех има захвалити управо противницима републике, јер су сви краљевци и бонапартовци гласали уза њу, а без тога би влада остала у мањини. Но баш то се може навести и као доказ јаког основа владиног, кад је она знала заузети таки положај, да су јој се и противници морали поклонити. У осталом нијесу само монархисте гласали за владин предлог, но и крајни републикански непогодљивци, који се иначе лањају сваке прилике да нахуде влади.

Јамачно ће утврђењу положаја владе Фрејсинетове допринијети и побједа, колико брза толико одсудна, у иностраној политици, у погледу укидања нове царинске међе између Румелије и Турске, што је учињено понајвише у слиједу отпора Француске.

Њемачка.

Послије расправе о пољачком питању, која је толико муке задала „гвозденом канцелару“, највише се био упео књаз Бисмарк да у скупштини њемачког царства продрије његов предлог о државном монополу на ракију. Но како то чисто привредно питање засеца дубље у народни живац и не може се бранити са њемачкога гледишта ни као мјера против Словена, то је ту био положај владе много тежи. Влада је све употријебила да надвлада, јер примањем тог предлога добила би државна благајница, по овлашном рачуну, њекијех 330 милијуна марака, око 200 милијуна фиорина годишњег прихода. Но разлози опозиције, коју је водио чувени противник Бисмарков Рихтер, против предлога владиног, били су тако неодољиви, да су се поколебали и многе присталице Бисмаркове те пристали уз опозицију. Отпор је у „рајхстагу“ тако одлучан, да је влада већ и сама у полак напустила свој предлог и бранила га на пошљедак тек само да се зове.

Цар је њемачки на пошљедњој дворској играници био поклизнуо на глатком поду, повриједио мало ногу и био неколико дана слаб, но брзо се опоравио. Сад опет јављају да је на ново оболио. Цар пати од кијавице те не смије на двор, но прима извјештаје својијех министара.

И кнез Бисмарк је слаб; он пати од ревматизма мишића што му чини љуте болове. Зато није могао, поред најбоље воље, ни учествовати у расправи скупштине царевинске о монополу дувана.

У опште је тај предлог Бисмарков изазвао толику злувољу у Њемачкој, да се већ и најумјеренији листови почињу дизати против свевласти силнога канцелара. И сам конзервативни „Крајц-Цајтунг“ почиње пријетити Бисмарку, да ће на том путу којијем је пошао учињети народу у економном погледу више зла но што се је на политичком пољу користио те ће се народ морати постарати да брани своју кожу.

Бечки полуслужбени „Фремденблат“ има у своме броју од 27 (15) фебруара о. г. на првоме мјесту чланак, у кога се прва половина одликује најтоплијим признањем о просвјетном смјеру путовања Његовог Височанства Господара и Књаза нашег по пријестолницама јевропскијем и, у опште, дубокијем зазором пред узвишеним значајем нашег витешког владаоца. Но у другој половини свога чланка није могао писац а да се не дотакне њекога прогласа, који је разаслан јевропскијем новинама из Женеве с потписом Књаза Петра Карађорђевића, те су га скоро сви већи јевропски листови примили у своје ступце, које у изводу, које у пуном слогу. „Фремденблат“ напомиње, како се Књаз Никола у Своме путовању сваком приликом лијепо изразио о Србији, те је и краљу Милану желио свако добро, па иште да му „Глас Црногорца“ објасни, како стоји политика Црне Горе према споменутом женевском прогласу.

Ми не знамо нити хоћемо да испитујемо, да ли је онај проглас писао заиста Књаз Петар, или није, те тако не можемо ни пресудити, да ли је тај проглас опакав, да се не може изнијети пред ијоле пристојне читаоце (anständige Leser), као што вели „Фремденблат“, заборавив јамачно да је тај проглас прије четири дана прештампао, као што се чини од ријечи до ријечи, и његов пентапски друг и пријатељ, „Шестер Лојд“, који не стоји даље ц. кр. заједничкоме министарству иностранијех дјела од свог бечког побратима и који би се лијепо захвалио кад би му се у очи казало, да су му читасци мање пристојни од Фремденблатовијех; да и не спомињемо осталијех свјетскијех листова.

Само нам је толико познато, да Књаз Петар Карађорђевић већ више од године дана није никуда кретао из Црне Горе, нити се може примјетити да што ради што би било налик на тежњу да се изведу мисли изнесене у оном прогласу, о коме се овдје чуло само из странијех листова.

Према томе не остаје нам ништа но да изјавимо и на овоме мјесту, да је једино оно права политика Црне Горе, коју је усвојио и о којој се онако искрено изјавио наш Узвишени

„Броје људи у сву Црну Гору
Да имаде по око памети,
А у тебе толико самога“ *)

за оно нијесу облаци и магле, рај и пакао, анђели и ђаволи, да их описује, него Црна Гора, и њени јунаци и њихов живот, па да што наљише, што ће риједко који други моћи.

И тако право огледало пјесничког духа упокојеног пјесника-митроносца јесу друга два његова дјела: „Горски Вијенац“ и „Шћепан Мали“. Ова ће два дјела живјети, док је Црне Горе, и док се по њених пећинах српски гласи хорили буду. Риједко који народ да има подобно које дјело. Још је 1847 године рекао један славнопознати сад већ на жалост нашу такођер упокојени пјесник наш **) за Горски Вијенац: да је то „пјесма украшена силом дубоких и високих мисли; пјесма, какве нема сваколика дојакошња умјетна поезија наша!“ А ја придајем Горском Вијенцу Малог Шћепана, и велим: да оба ова дјела принадлеже у број најизврснијега, што је дух људски ма гдје у свијету произвео!

Само потреба у овим дјелима обичне драме тражити: ко то узради, тај ће се тако исто преварити, као што се вара, кад у Фаусту Гетеовом обичну драму тражи!

Може се мислити, колики је ово дух био, кад је све ово, што смо само у најкрупнијим цртама навели, сам собом учинио, сам из себе исцрпо; јер треба знати, да Петар II. нигдје изван Црне Горе штудирао није, а у Црној Гори нема академија ни универзитета.

Упокојени владика био је скромњу Црногорац; он се за узор Црногорца узети може. И премда је он па то нишао, да своју земљу као јевропску једну државу устрои, да своје Црногорце јевропском изображењу ближе приведе; али је он при том као на очи у глави на то пазио, да својственост Црногорску у њима сачува; он је намјеравао Црногорца узвисити, а не измијенити; он је на то нишао, да они остану, који су, само да буду бољи и већи. На је ту радост и доживио, да су Црногорци под њим учињели, што прије никада нијесу. 10. Марта год. 1835. уђу 12 Црногораца ноћу у град Жабљак, и град освоје! Посаду градску сатјерају у харем, те се мањи није смјела; а опима, који граду у помоћ притицаху, ни приближити се нијесу дали. Ту ноћ дође 3000 Турака, да град натраг отму, али се и 300 Црногораца примакне, и тако су се три дана по вароши са Турцима тукли, док их четврти дан не надбију, варош попале и пољачкају, град запале а топове са њега са собом одвуку. Градску посаду оправе с миром у Подгорицу. И од оних 12 који су у град ушли и град отели, непогибе ни један!

Намјеравајући чувство чисте војничке части у срца својих Црногораца улити, установи 1847 медаљу Милоша Обилића, којом је јунаке своје, кад се који особито јуначки показао, украшавао. Милош Обилић узор је најузвишенијег, најчистијег и најплеменитијег јунаштва; красна је дакле та мисао била, садашњим јунацима образ овога најузвишенијег јунака велике српске прошлости на прси и пред очи ставити.

Лична храброст и неустрашеност красила је покојника, као ма кога у Црној Гори. Кад је Ивановић на Подгорицу ударио, мало га Турци жива нијесу ухватили; и били би га заиста ухватили, да није владика коња обоо, на своје момке повикао, и тако га сам собом избавио.

Кад су Црногорци 1844 на Лесендри са Турцима били, стојао им је господар код једног топа. Кад од њекуд ето ти једног момчета, а маши му се руци, да га пољуби у руку. Сад пукне непријатељски топ. Зрно се било управо владичиној глави упутило. „Мичи, господару, ето зрна!“ повичу около стојећи. Он макне главом мало на страну, а у тај исти мах пролети зрно мимо његовог слијепог ока, и удари оно сирото момче, како му се било руци маширо, и на мјесто га смлати. У овој крајњој опасности жи-

*) Мали Шћепан 88

**) Kolo V. 92.

Владалац, а да ће та политика остати навијек пријатељска братској нам краљевини Србији.

Наш Узвишени Господар заиста се тако изјавио о Србији, а није друкчије никад ни мислио ни осјећао но што је забиљежио у повјесницу српског народа Својијем неумрлијем дјелима. А да исто тако као наш Свијетли Господар мисли и Његова влада, и да сваки прави Црногорац жели Србији свако добро и сваку срећу, па било да влада њоме краљ Милан или Карађорђевић, или да народ себи изабере који му драго облик владавине, — о томе, надамо се, неће сумњати ни „Фремденблат“.

Из новина.

„Пестер Лојду“ пишу из Петрограда:

„Скоро сви руски листови, као по договору, заподјели су, приликом кратког пребивања Књаза Николе, стару расправу, како се Аустро-Угарска с Русијом отима о владу на балканском полуотоку. И ако изливи руских листова далеко пребацују преко крајњијех смјерова аустро-угарске источне политике како је разумију наши (бечки) управни кругови, ипак се не може порећи, да су те изјаве одјек неке доста дубоке зловоље, која је примјетно ослабила врло повољне пошљедице царскога састанка у Кромјержижу. Шта вриједи и значи кад се руске новине по кадкад разгоропаде, може се само разумјети кад се испитају поводи те љутње. По руском појмању ти се поводи налазе у догађајима послије састанка кромјеришког. Ако хоћете да вам то докажем, морам уступити ријеч једној државничкој особи, о којој нико не сумња да је у врло присној вези с нашијем (руским) министарством иностранијех дјела. У повјерљивом разговору с том особом пало је ријечи које ми се чине сувише важне, а да их не би употријебио у доказ онога што рекох. Мој повјереник — само је његова ријеч — почео је разговор увјеравајући ме сасвијем поуздано, што је мени било сасвијем ново, да је мало прије румелијско-бугарског преврата јављено овамо из Цариграда, да се Аустро-Угарска погађа с Портом ради коначног уступања аустро-угарској покрајина (Босне и Херцеговине) Аустро-Угарској царевини, те се по понуђенијем условима могло поуздано очекивати, да ће Султан примити и остале велике државе накнадно одобрити учињену погодбу. У то пуче бомба бугарска у Румелији, Јевропа се трже из мртвог свог чекања на развој догађаја балканскијех и бечка влада, збуњена с очију као и све остале чином Батенберговића, нађе да је боље да одложи већ одлучено извршење приноја Босне и Херцеговине. Ја знам како ће се о том извјештају мислити у Аустро-Угарској, но мене се само то тиче, да се том извјештају овдје на службеноме мјесту вјерује и да се с тог мјеста на све стране распростире. То је био први повод примјетној охлади врло топлијех пошљедица кромјеришког састанка. У то доће српско-бугарски рат. Одлучност краља Милана, његово уздање у побједу, његово понашање да је бранилац и спас части берлинског уговора, овдје је прије свега, као што се зна, дало повода разбирању, гдје се налази прави наслон и поуздано заплеће, у које се — та и велике државе траже савезнике за њеке случајеве — краљ Србије узда, ако би се заплет заподјенут бугарским превратом извргао тако озбиљно, да његова снага не би томе могла одољети. Овдје се сматра као и сувише јасан одговор на то питање посредовање грофа Кевенхилера. Овдашња и онако зла воља још се погоршала, и сви озбиљни политичари видјели су да то није шала, говором грофа Андрашије с једне стране, а с друге тијем, што је садашњи управник политике аустро-угарске гроф Калнокија, који је за то баш постављен на то место да односи с Русијом постану повољнији и пријатнији, морао муком отрпјети и свезанијем рукама поднијети ту поправку своје источне политике. Чим су пале знамените ријечи Андрашијеве у угарској скупштини, одмах су се овдје запитали, како би то тумачили у Бечу, кад би преходник садашњег управног државника руског, онај о коме је доказано да није био баш одушевљен пријатељ Аустрије, јавно проговорио таквијем начином против руске источне политике, испод мукла је укорио критиком, која би, према политичком значају говорника, била речена пред цијелом Јевропом. Кад помислимо на све те прилике, онда се ипак мора озбиљно узети раздраженост руских листова, којом сад навађују на аустро-угарске тежње у балканскијем земљама, јер о њу се може коначно окушати права вриједност садашње руско-аустро-угарске искрености.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 1 Марта.

(Из Двора). Његово Височанство, Господар и Књаз, изволиће сјутра, у недјељу, кренути за Подгорицу на вјежбање црногорског топништва.

(Личне вијести). Г.г. министри Божо Петровић и Станко Радоњић кренули су данас по подне на Ријеку, па ће сјутра да прате Његово Височанство у Подгорицу. За њима је кренуо, у слиједе позива Његовог Височанства, и војвода Лазар Сочица, који се од неколико дана бави на Цетињу. Министар војни, г. војвода Илија Пламенац, кренуо је тога ради на Ријеку још у четвртак.

Г. Јован Павловић, управитељ министарства просвјете, приспио је у прошлу сриједу на Цетиње.

КЊИЖЕВНОСТ.

„Гласник Српског Ученог Друштва“ књ. 64.

На другоме мјесту долази расправа професора Г. Гершића **«Природа Државине и основа њене правне заштите с' критичким погледом на наш грађански законик.»**

У овој расправи најприје Гершић говори о потреби добрих грађанских законика код сваког народа, па ма какав био друштвени склоп код истог, те по томе данас нема мјеста питање дали је потребит грађански законик, него може бити питање дали постојећи законик одговара данашњем стању правне науке и необходним захтјевима правнога саобраћаја, какав се на данашњим друштвено-економским основама развио.

Даље Гершић говори о грађанском законику какав постоји у Краљевини Србији те му и он, као и многи други, налази највише замјерку у томе што је пресађен и пренесен из странога законика, те, не будући основан на познавању и изучавању народних правних појмова, установа и потреба, не одговора потребама народа у које му се употребљава. Гершић признаје да није баш апсолутно погрешно и рђаво примати и усвајати нешто са стране, учити се нечему од других народа, шта више у извјесним случајевима може то бити корисно, али опет грађански законик бити ће свагда најбољи онај који буде имао своје национално порекло т. ј. које му буде основа она правна грађа која у народноме обичајноме праву живи. *)

Пошто је Гершић ово мишљењу утврдио доказима препоручује да се и Србија макне у овом послу напријед, да се разради и развије правна теорија и потпуно научном смислу, да се систематске изради цјелокупни правни материјал, да се у монографијама дубље и темељније испитају и претресу поједине правне установе, да се, на основу свега тога, критички претресе грађанско законодавство у Србији, јер без таквога развића научне правне литературе не може се никако изаћи из просто пасивнога и ограниченога излагања онога што је и како је у законику написано, па сувише не може се тај законик како ваља разумјети, јер се мора остати у затвореноме кругу његових параграфа. Пошто је и ово своје мишљење потврдио доказима из познатих јуриста Унгера, Ранда, Експера, Хофмана, Арнолда, Виндишајда прелази на питање О природи државине и основу њене правне заштите. Гершић налази врло много тешкоћа при рјешавању овога питања, и најприва је тешкоћа, и спорна тачка, у питању о државини то основно питање: Што је управо државина, Јели она право, или је само неки факт, неко фактичко стање? Пошто је прегледао мишљења познатих јуриста Савињија, Ганса, Кепе, Брунса, Ленца, Ранда, Иеринга и др., од којих су неки тврдили да је државина право, а други да није, Гершић изговара своје мишљење о томе питању у којему тврди да државина није право него факт, фактичка власт некога лица над неком ствари; а кад државина у опште није право, онда она, разумије се, не може бити ни стварно право и с тога је како аустријски законик, тако и законик у Србији погрешно увршћује у стварна права. Али то што државина није право нимало не смета да се државина означи као „правни однопај“ у толико у колико је правом регулисана и правним средствима заштићена.

Пошто је Гершић оваквим начином утврдио природу државине пита: зашто се државина од стране права заштићује; зашто јој се даје неко правно значење кад она није право, него просто фактичко стање? Какав је дакле основ државинске заштите? Пошто приводи одговор на ово питање Савињија, Ганса, Пухта, и других, Гершић цитира ово мишљење правника Рајнхолда Шмида: „никаква самовласт, никаква самовоља не смије у грађанскоме животу владати, него да сваки који мисли да има неку правну претенсију према другоме, ту своју претенсију мора изнијети и остваривати у прописаној прав-

*) Такав је наш црногорски грађански законик којега пише др. Богишић.

ној форми.“ Будући Гершић упућује на његово разлагање то се може мислити да се саглашава са Шмидом.

Послије овога Гершић баца критички поглед на опредјељаје грађанскога законика у Србији на државину, те каже да је државина у грађанском законику у Србији погрешно увршћена међу стварна права. Даље каже да су сви опредјељаји овога законика, о државини, побркани, непрецизни, непотпуни, а у многоме баш управо погрешни. Да би ово што боље потврдио Гершић цитира параграфе законика који о овој ствари говоре (од 198 до 210), па у исто вријеме цитира и друга права и правнике, који му могу помоћи да што боље објасни и докаже своје мишљење.

Завршујући своју расправу г. Гершић признаје да овај његов рад није потпун колико би било доста да објасни опширно покренуто питање, али каже да његова намјера није ни била да у овој краткој расправи исцрпи сву теорију о државини. Главна му је намјера била да овим радом покрене дубље теоријско разрађивање појединих установа и питања из приватнога права, да овијем изазове и друге стручне снаге на поље такве веома корисне радње, те да се, мало по мало, цио приватно правни материјал разради и претресе онако како то стању данашње правне науке од овара.

У похвалу ове Гершићеве расправе говорити што год било би сувишно, јер јо за њену похвалу довољно име онога који је написао.

За овом Гершићевом расправом долази чланак Мишковићев „опис Јагодинског округа“, о којему сам већ говорио.

О радњи професора Ј. М. Жујовића „Грађа за геологију краљевине Србије“; Марка Ј. Лека „О тијофену и бензолу из Аналипа“, и професора Петра Ј. Живковића „О инволуторијској системи тачака код сферних огледала„ ја нећу ријечи проговорити, јер се у њима мало више разумијем него у кинеском језику. О раду г. П. Срећковића „Расправа о цару Урошу“ рећи ћу коју ријеч у идућем броју „Гласа Црногорца“.

Марко Драговић.

МАЂЕДОНСКИ ЉЕТОПИС. *)

Године прије Христа.

512. Маћедонски цар Аминта I. покори се Персијанцима.

479. Маћедонски цар Александар I. збаци персијски јарам.

359. Филип II. постане маћедонским царем и покори Грчку и друге земље.

356. (21 Јулија) роди се цару Филипу II. син Александар (Велики).

336. Павсанија убије цара Филипа II. који је саградио Филипопољ (Пловдив). На маћедонски престо сједе његов син Александар (Велики), који покори Персију, Мисир, Инђију и друге земље.

323. (8 или 11 јунија а можда и у мају) умре цар Александар Велики. Његово царство подијеле међу собом његове главне војводе.

279. Келти (Гали) ужасно опустоше Маћедонију и Тралију, докле их послије 2 године не поразише и не преселише у Малу Азију у Галатију.

168. (22 јунија) Код Пидне у Маћедонији велика битка, у којој Римљани поразе маћедонског цара Персеја и Маћедонију разбију на четири републике: амфипољску, солунску, пелаиску и пелагонијску.

146. Римљани уједине Маћедонију

*) „Вардар.“ 1886.

вота, остао је владика сасвим миран и спокојан, и небијаше чертице на лицу промијењо.

Од зрна је утекао, али од Бога, „од старога крвника“, ни ко никад неутече, па ни он! Јашећи један пут захлади се, добије болест у прсима, и послије дугог боловања премине 19. Окт. све године, у 9 сати у јутру. Он је умр'о, као што се јунаку и великом пјеснику пристоји. Један сат пред смрт устане, и заповиједи, како да му се кревет намјести, пак онда очита њеке молитве, и каже, да ће тај час умријети. На сво сједне, и даде присуствујућим пошљедње своје савјете, налоге и завјете, наслони се на одар, и — усну. Велики дух његов остави свијет овај, који је он сам овако прекрасно описао:

„Ињ ратује душа са тијелом,
Ињ ратује море с бреговима,
Ињ ратује зима и топлина,
Ињ ратују вјетри с вјетровима,
Ињ ратује живина с живином,
Ињ ратује народ са народом,
Ињ ратује човјек са човјеком,
Ињ ратују дневи са ноћима,
Ињ ратују дуси с небесима,

. . . . . .

Волна волну ужасно попире,
О бријег се ломе обадвије, —
Нико срећан, а нико довољан,
Нико миран, а нико спокојан!“ *)

Живот је његов и био пун борбе и муке. „Шта је морао“. вели један њемачки списатељ **) „овај узвишени дух на свом мјесту трпјети, какве ли је борбе преко главе прометнуо! Кад се добро промислимо, наћи ћемо, да је његово мјесто тако мучно било, да му није друга наћи.“ Али:

„Чашу меда још нико не попи,
Што је чашом жучи незагрчи!
Чаша жучи ипте чашу меда —
Смијешане најлакше се пију“. *)
„Без муке се пјесма неиспоја!
Без муке се сабља несакова!**) —
„Ко вјечито хоће да живује,
Мученик је овога свијета. “***)

И баш:

„Удар нађе искру у камену,
Без њега би у кам очајала.“ †)

Он се мучно, истина је; али је задатак свој свршио, и ми њему можемо рећи, што игуман Стефан јунацима:

„Тежак вјенац — ал је воће сладко. —
Воскресења не бива без смрти“ —
„Виле ће се трабит' у вјекове,
Да ти вјенце достојне сплету!
Твој ће примјер учити пјевача,
Како треба с бесмртношћу зборит!“ ††)

За наљедника свога оставио је у тастаменат Данила, унука Стефана, најстаријег брата Св. Петра од сина Станка, уважавајући како заслуге ота, тако и дарове сина. Овога је пред смрт своју у Августу, кад му се здравље мало већма утврђено чињело, из Црне Горе за Петроград послао био, да се тамо за високо своје опредјељење што боље приправи. Но млади овај, духа пуни наљедник великога стрица, који изванредног мужа обећава, није се још био из Беча кренуо, кад му глас стигне, да му је љубљени стриц и господар умрьо, који га глас у највећу тугу погрузи, јер му је упокојени стриц други отац био!

Данило, Свети Петар, и Петар Пјесник биће три најсјајније звијезде на небу Црногорском. Данило је Црну Гору обновио, Св. Петар одржао, а Петар Пјесник државом начинио!

И овај велики, дивни муж, у 38 години свога живота, у најбољој снази духа, мораде у земљу лећи! Но нека се одмара обољело тијело у матери својој земљи; дух његов живи у бољем свијету;

„Гди у ведрини без облака
Сја врх сунца и небеса
Једна свјетлос у три зрака;
Под престољем гдје вишњимо
Стоји удес, срећа и вријеме;
Гди у љубљеном своме Богу
Душа славом опојена
Добро изврсно, радос многу
Сасма ужива свеђ блажена
Покој вјечни, љепос праву,
Мир, доброту, знање и славу“ *),

а спомен ће његов живјети, док је срчства и српске повјесница! Он је за свој народ дјелао, његове пјесничке производе уживаће и наши унуци и праунуци; а ми му сад из дубљине срца рецимо: Лака ти земљица, велики владико, вјечна ти памјат!

*) Гундулића Су с сина разм. строф. 48 49.

*) Г. В 103.
**) Kohl 359.
***) Г. В. 22.
****) Г. В. 23.
*****) М. Ш. 89.
†) Г В. 95.

††) Г. В. 96. 95.

у једну провинцију, којој је претор (валија) сједио у Солуну.

42. код Филипи (у југоисточној Маћедонији) велика битка између Римљана, у којој се ријеши, ко ће бити у Риму Господар. Тада паде римска република.

Године послије Христа.

138. (10 јулија) умре римски цар Хадријан. На мјесту, гдје је била стара трачка насеобина Ускудама, он је 125. год. основао Хадријанопољ (Дринопоље, Једрене).

274. (28 фебруара) родио се у Нишу Константин Флавије Валерије, потоњи римски цар и хришћански светитељ. Отац му је био Константије Хлор, млад римски војвода, пореклом из Дарданије; мати Јелена, од ниска рода из Месопотамије.

306. (25 јулија) умрије у Ебураку (Јорку) у Британији цар Константије Хлор, отац цара Константина Великога. Родио се у Дарданији од госпоскога рода. (У Дарданији била су главна мјеста: Скопље, Ниш и Сирдеан).

313. (30 априла) велика битка код Дринопоља међу царевима римским Максимином и Ликинијем. Ликиније побједи и царство остане на њему и Великом Константину.

323. (3 јулија) Код Дринопоља велика битка међу римским царевима Ликинијем и Константином. Ликиније изгуби битку и у њој 40.000 војника, покори се Константину и одрекне се од царства, а Константин постане самодржац.

324. (27 марта) погубише у Солуну бившега цара Ликинија, јер римска војска није хтјела да има другога цара осим Константина Великога.

328. (4 априла) на Воспору, на мјесту древне Византије удари цар Константин Велики темељ новој пријестоници свога царства, коју назва Нови Рим и даде јој обима двије и по миље. Дотле је имао столицу у Солуну и Сирмији (у сријемској Митровици). Али је народ нову пријестоницу брзо назвао Константинопољ, а Словени је назваше Цариград.

330. (11 маја) Свечано посветише Цариград, као нову престоницу римскога цара Великога Константина.

334. Константин Велики пресели преко Дунава 300.000 Словена и многе од њих насели у Тракији и Маћедонији.

337. (22 маја) на духове умре римски цар Константин Велики. Источна црква узела га је као равноапостолска у светитеље и слави му спомен 21. маја. Али римска црква није га узела у свеце, јер не може да му опрости, што је царску столицу пренио из Рима у Цариград.

380. (28 фебруара) римски цар Теодосије, Гратијан и Валентинијан издаду у Солуну указ, у ком исповиједају никејски символ вјере. Тиме је православље постало врховним црквеним законом у свему римском царству.

390. Народ у Солуну убије готског војводу Болерика и још неколико Гота. За то римски цар Теодосије I. даде убити 7000 оружаних Солуњана. Због тога милански архијепископ св. Амвросије искључи цара из цркве и тек онда га пусти у цркву, кад је цар извршио наложено му покајање.

450. Роди се римски цар Јустин, пореклом Словенин, у селу Ведеријани јужно од Скопља на Вардару.

474. Источни Готи грозно опустоше Дарданију и Маћедонију.

482. (11 маја) Роди се од сељачка словенска рода у Травезији у срезу Ведеријани испод Скопља римски цар Јустинијан I.

490. Роди се у Дарданији близу Скоплице Словенин Велизарије, славни римски војвода.

(Наставиће се).

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Љекар и варалица). Славни љекар Фансептен проће један пут Лондон преко неке пјаце и смотри тамо неког варалицу, гдје сједи у дивним каруцама, у која бјеху упрегнута четири коња, како се праћен многим послужитељима довезе на пијацу и тамо поче да продаје сакупљеном свијету неки свој лијек, који помаже од сваке болести. Фансептен поста радознао, па запита ко је то и гдје сједи. Сјутра дан га походи.

„Мени се чини, да смо се негдје већ видјели," примјети љекар, послије кратког разговора, „Али не могу никако да се сјетим у каквој прилици."

„Имате са свим право," одговори шарлатан, „ја сам био послужитељ код леди Веберове, коју сте често похађали."

Сав у чуду примјетиће љекар: „Али како је могуће, да практикујете као љекар, а немате за то ни потребна знања ни васпитања? На изгледа, да сте већ и стекли доста. А ја никако нијесам могао што год стећи, ма да сам љекар већ 40 година и, како ми се чини, добар и признат љекар."

Упитани се насмијеши и одговори: „Прије него што вам одговорим на то питање, допустите ми, да прво ја вас нешто запитам. Ви станујете у једној од најживљих улица у Лондону; колико људи прође поред ваше куће на дан?"

„То је тешко знати, али тек биће у сваку руку више од хиљаде."

„А колико њих имаде у тој хиљади, који имају здрав људски разум, т. ј. истински непоремећен, здрав разум човјечији?"

„Па тако можда на стотину."

„Ето видите, господине докторе, ви сте сами одговорили на своје питање. Та стотина, то су ваше муштерије, а остали су м о ј и."

С. Н.

Књижевни огласи.

ПОЗИВ
НА ПРЕТПЛАТУ КЊИГЕ:
ТАБЛИЦЕ
разноврсних примјера сродрва.

Од времена, како сам почео предавати Канонично право у Богословији, ставио сам себи у задаћу, да што више и што боље проучим начине (и облике цртежа примјера) проналажења и израчунавања степена разноврсног сродства, и да са истим боље упознам своје ученике.

Међу тим, изучавајући ово питање, дошао сам до закључка: да се само математичким формулама могу најлакше разрешити најзаплетенија питања о сродству. Па као што су потребни неки извјесни знаци у математици за рјешавање математичких примјера, тако су исто нужни и неки знаци за рачунање и рјешавање разноврсних примјера сродства, и ја сам, услијед тога, поред знакова, који су постојали још за вријеме првих вјекова хришћанства у римском праву, за јасније појмање и тачније цртање примјера, измислио за то још и нове знакове. — Кад се сви знаци предходно добро упознаду, онда се лако може сваки примјер сродства нацртати и прочитати најзамршенији цртежи. као најлакши задатак у математици.

Склопив нову теорију за проналажење степена сродства, ја сам по истој отпочео предавати у Богословији, и постигао сам велики успјех.

Увјеривши се на практици, да је та нова форма биљежења и цртања примјера сродства корисна, ја сам издао 1880 год. књигу: „Номоканон о браку" и у њој сам моју нову теорију о разбирању сродства свијету приказао. -- Од то доба до данас добио сам неколико ласкавих одзива од пооФесора универзитета и академија, који предају канонично право, усвајајући моју теорију, шаљући ми и своје разне списе по канонском праву.

Једно, што сам се увјерио на практици, да је ова теорија добра и корисна, друго разни одзиви и треће молбе многобројних свештеника из и ван Србије — „да им дам више примјера с простијим објашњењем„ — осмјелише ме и побудише, на у допуну моје књиге: „Номоканон о браку" издам ову књигу:

»Таблице разноврсних примјера сродства« с предходним кратким објашњењем знакова за цртање разних примјера сродства.

При крају ове књиге изложићу облике примјера за проналажење сродства чувеног канонисте бечког Dr. Jos. Zhishman-a који су у нечему налик на наше старо цртање примјера, а у нечему на моје цртање. Ови ће примјери послужити читаоцима за практично вјежбање у цртању примјера и изучавању то а, веома потребног за свештеника и правника, предмета.

Да би књига обилатија с примјерима била, молим г. г. Протојереје и Намјеснике, нека ми изволе послати оне примјере сродства, за које се највише од стране свештеника питају, и за која и сами сумњају: може ли се у тим случајима брак дозволити или не.

Књига ће, са 7—8 таблица, које се могу и на дувару као мапе држати, изнијети 6—7 штампаних табака, а цијена ће јој бити 1·50 дин. — Новци се полажу, кад се књига добије.

Рукопис је готов и штампаће се одмах, чим се довољан број предбројника јави.

Умољавају се Епархијалне Конзисторије, да изволе свештенству препоручити ову веома за њих потребну књигу. А г. г. Протојерсје и Намјеснике, молим да се заузму око скупљања предбројника, и резултат мени до 15 марта јаве, кад ће и књига бити готова.

Биоград, 5 септембра 1885.

Са одличним поштовањем,

Архим. Никанор Ружичић,

проф. кан. права — ректор Богословије.

ПРИЛОЗИ ЗА ЗИДАЊЕ *„ЗЕТСКОГА ДОМА"*.

Скупљено у Бољевићима (у Црмници.)

Сердар Саво Пламенац 20 ф., прото Вуко Пламенац 10 ф., командир Јован Пламенац 10 ф., Јоко Ивов Улековић 10 ф., Никола Пламенац официр 6 ф., Томо С Укшановић 3 ф., Мило И. Живановић 4 ф., Нико Ивов Петрановић 2 ф., Петро Н. Пламенац 4 ф., Саво М. Пламенац 2 ф., Малиша Ј. Пламенац 1 ф., Јоко М. Петрановић 1 ф., Јоко Ников 68 нов., Радо Пачунов 1 ф., Јоко И. Петрановић 1 ф., Машо Живанов Пламенац 68 нов., Петар Ј. Пламенац 3 ф., Стијепо Ђ. Становић 1 ф., Перо Ђ. Стаковић 1 ф., Томо В. Пламенац 1 ф., Ило Ђ. Укшановић 34 нов., Мара П. Пламенац 1 ф., Ивана И. Пламенац Стево И. Маровић 1 ф., Малиша П. Семендер 68 нов., Крсто Ђ. Маровић 1 ф., Павић М. Андрушковић 1 ф., Иво М. Јовичић 1 ф., Мило П. Семендер 1 ф., Марко Андрин 34 нов., Саво М. Пламенац 2 ф., Андрија Ж. Живановић 2 ф., Мило Савов Јовалекић 1 ф., Гордана К. Пламенац 1 ф., Мићо Гаров Сјепурић 1 ф., Драгита В. Пламенац 2 ф., Јоко С. Ђуришић 1 ф., Томо Милов Пламенац 1 ф., Радо Николин 1 ф., Јаво М. Штиљановић 1 ф., Саво И. Семендер 3 ф., Андро М. Петрановић 3 ф., Нико Д. Марковић 1 ф., Нико С. Пламенац 1 ф., Јоко Г. Ђуришић 1 ф., Ђуро С. Пламенац 1 ф., Марко М. Јовалекић 2 ф., Митар Ђ. Андрушковић 1 ф., Малиша Н., Ђуришић 3 ф., Кићина Д. Пламенац 1 ф., Ђуро С. Маровић 1 ф., Мило Ђ. Укшановић 1 ф., Петар Ђ. Укшановић 2 ф.

Свега ф.	124 72 н.
Потоња сума ф.	13499 35 н.
Свега до сад ф.	13624 7 н.

Цетиње, 27 февр. 1886.

Средишњи Цетињски одбор за скупљање прилога:

М. Пламенац, Јово Љепава, Вуко Вулетић.

Разни Трошкови око зидања „Зетскога Дома".

Мјесец Новембар 1884.

Б. д.		ф.	н.
131 4/11	Јовану Пиперу као рачун за броке потребите за затвор врата и прозора „Зетскога Дома" и друге потребите ствари	15	52
132 „	Јовану Пиперу за карту као билет Митра Пламенца	1	90
133 „	Јовану Пиперу за карту на билет Љепаве	—	60
134 „	Крсту Побору за плоче за корниж „Зетскога Дома" као рачун	45	88
135 „	Преко Васа Савова и Марка Крцетина за виш и клинпе као 7 билета . . .	19	42
136 „	Кол Ђону за 10½ метара гурле око сата . . .	6	30
137 „	Стеву Поповићу за јечам као рачун	13	—
138 „	Милошу Вуксанову за јечам као рачун	13	85
139 „	Перу Рамадановићу у Котор за поштарину пара које је послао Илија Гутеша из Загреба	—	50
140 „	За једно писмо г. Гавру Вуковићу у Цариград и поштарину пара из Никшића Марку Милову што је ћерао са нашим маскама тигле с Ријеке, надница 7 по новчића 90	6	30
	Перу Филипову што је ћерао тигле, надница 10 по новчића 68	7	80
	Саву Перову за исто ћерање надница једна . . .	—	90
	За чување тамничара Илији Релези и Перу Лукину око радње „Зетскога Дома" по три надннце, надница 6 по ф. 1 (а по наредби Шпира Видакова)	6	—
141 „	Васу Савову за виш, као рачун	1	36
142 „	Јовану Пиперу враћено од ф. 170 који су скупљени били у варош Ријеку и Цеклин, на основу наредбе (за сеоцке паре) као признанице Андрије Јовићев.	67	—
143 „	Милу Перову за ћирије гвожђарије из Котора . .	4	2
144 „	Иву Мићунову за 660 гравања што је дотнао с Ријеке, 100 по 8 цванц.	18	2
145 „	Истоме Иву Мићунову за 700 малије тигала по ф. 2 и 4 новчића стотина . .	14	28
146 „	Марку Ђиновићу ћирије за 200 гравања по 8 цванцика	5	44
147 „	Васу Савову плата од 10 јула до 10 нов. за 4 мјес. и ⅓ т. ј. дана 130 по ф. 1 и 20 новчића дневно . .	156	—
148 „	Марку Крцетину плата за јул, август септ. и 3 дана октобра	104	—
149 „	Лазару Марковљанину за афит куће за 3 мјесеца .	24	48
150 „	Николи Петрову из Војковића за виш	1	27
151 „	Нику Новакову и Стевану Никову што су ћерали маске на зимницу за труд и трошак	5	5
152 „	Марку Крцетину по принесеном рачуну за трошкове око масака, ракију тамничарима и т. д.	2	85
153 „	Милошу Вуксанову Пејовићу за доћерат с Ријеке 2032 Гравање по 8 цванц. за 1082 гравање по 9 цв. и за 950 малије тигала по 6 цв. у све као принесени рачун	107	31
154 „	Шаку Никову ковачу за направу 20 гвожђа за превезивање крова на „Зетски Дом" само за његов труд као рачун	30	—
155 „	Преко Марка Крцетина за виш као рачун принесени	6	26
156 „	Јовану Томовићу за једногодовна те се даде мајсторима кад се сврши зид, као принесени рачун	8	—
157 „	Вукинзи Никову Липовини за 5 греда букових које се употребише за армадуру по ф. 1 и 36 новчића . . .	6	80
158 „	Саву Шутову на Ријеку за извадит испод воде 2000 тигала по 5 и по цван. као рачун	3	74
159 „	Марку Станишину Бјелошу за 14 гредица малих за ставит у врата и прозоре као рачун	7	14
160 „	Марку Глуодољанину из Црмнице мајстору друге клачине за 17 дана што на истој ради по ф. 2 и 4 н.	34	68
161 „	Иву Симонову мајстору прве клачине г. Филип даде 34 новч. и за поштарину 4 писма 26 новч. у све . .	—	60
162 „	Марку Крцетину за виш и сламу коју купова као рач	10	52
163 „	Душану Мариђевићу као рачун за 1000 гравоља које догна са Ријеке, 200 грав. по 8 цв., 400 грав. по 9 цв. и 200 грав. по 6 цван. у све као рачун	21	74

Сума фор.	778 72
Потоња сума	8475 14
Свега до сад фор.	9253 86

Одбор за грађевину „Зетскога Дома"

Предсједник одбора:

Ф. Петровић

Чланови:

Ш. Поповић, В. Вулетић, Ш. Огњеновић, Ш. Кустудија, Ј. Пипер.

ОГЛАС.

Од данас код ниже потписаног може се добити фино рађени златни корет и златни џамадан, те су оба комада вриједила 65 талијера за 58 талијера; а појединн комади, као: корет фини за 38 талијера, џамадан за 32 талијера, јечерма златна најфинија 22 талијера, ћинтеран златни са китама који је прије вриједио 70 талијера за 60 талијера, корет са црнијем харчом израђен за 18 талијера, гуњ од фине бијеле свите за 14 талијера, гаће од фине свите са златним дуговима за 8½ талијера, прва врста зелених долама, која је вриједила до сад 30 талијера за 25 талијера, друга врста од 25 талијера за 21 талијер, јакете женске од ведуда фино израђене прве врсте 30 талијера, корет женски фини 26 талијера, а тако исто и сви други комади наше народне робе, који спадају трзијској радњи могу се код мене са најумјереннјом цијеном добити.

Сувише јемчим свакоме за најбољу израду, чисто злато и фину свиту.

Цетиње, 28 фебруара 1886.

Јосан Ђорђевић,
трзија.

Уредник и издавалац **Божо Попаковић**

Државна штампарија.